מקרא נדרש לפניו ולפני פניו. תימה לר"י דבפ"ק דקדושין (דף לד. יסס) דאמר כל מצות עשה כו' ופריך ונקיש מזוזה לתלמוד תורה פי' וליפטרי נשים ממזוזה כי היכי דפטירי מתלמוד תורה ומשני לא ס"ד דכתיב לנמען ירבו ימיכם וגו' אבל גברי בעו מיי נשי לא בעו מיי והשתא הא קאי נמי אתלמוד תורה כדמשמע הכא אע"פ שאין הנשים מיבות וי"ל דכת"ת הוה מחייבינן נמי מהאי טעמא אי לא מיעבו קרא בהדיא דכתיב ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם אבל כמזוזה דליכא מיעוט אלא היקשא מהאי טעמא אית לן למימר דאין להקיש: **רבי** יהודה הנשיא היינו רבי ורבי בעון נדרים קאמר. והכא לא משני דלא בעון ביטול תורה קאמר כדמשני לקמן (דף לג:) גבי אף על לשון הרע דהתם שייך למימר דלא קאמר דבגרייתא שייה שמעינן אתאייה קאי נמי אתנא קמא דקאמר על לשון הרע וקאמר איהו אף שאוכלים דברים שאינם מתוקנים אבל הכא אי אף קאמר א"כ גרייתא דלעיל דלא קאי את"ק הוה ליה למינקט נמי בעון ביטול תורה:

בעון ציצית בו'. דיקא דימיהם שהיו מלבושיהם כך באתרא כנפות היו נעשים מי שלא היה להם ציצית כדמוכח (מנחות מא.) נגי א"ל מלאכה לרב קטינא כי' אבל השתא שאין העולם רגילים במלבושים כאלו אין צריך לקנים. אך טוב לקנות טלית ולברך עליו בכל יום כדאמר בסוף פרק קמא דסוטה (דף יד.) וכי לאכול מפריה היה רועה משה אלא אמר משה מצוה שאוכל לקיים יתקיים על ידי (ת"י):

ה"ג

וכתיב בתריה [5]**למען ירבו ימיכם וימי בניכם אלא למ"ד בעון ציצית מ"ט א"ר כהנא ואיתימא שילא מרי דכתיב** [6]**גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים ר"ג בר יצחק אמר למ"ד בעון מזוזה נמי מהכא דכתיב** [6]**לא במחתרת מצאתים שעשו פתחים כמחתרת אמר ר"ל** [7]**כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים וח' מאות עבדים שנא' ר' [צבאות] בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים [והחזיקו] בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו':** סימן שנא חלה תרומה נגזלת דינא שבועה שיפוכתא גילויא ונבלותא: **תניא ר' נחמיה אומר בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים: ר' אלעזר בר' יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר** [8]**אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלהו אויביכם אל תקרי בהלה אלא בחלה ואם נותנין מתברכין שנאמר** [9]**[ו]ראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך: בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר והיוקר הוה והשכר אבד ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין שנאמר** [10]**ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו מאי משמע** [11]**תנא דבי רבי ישמעאל בשביל דברים שצויתי אתכם בימות החמה ולא עשיתם יגזלו מכם מימי שלג בימות הגשמים ואם נותנין מתברכין שנאמר** [11]**הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די אמר רמי בר** [12]**מאי עד בלי די (רב) א"ר עד שיבלו שפתותיכם מלומר די: בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן שנאמר** [12]**שמעו הדבר אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים אמר רבא כגון** [13]**הני נשי דמהוזא דאכלן**

ונמסרו לעמי הארץ תניא רבי נתן אומר בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר [1]**אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך רבי אומר** [2]**בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים** [3]**שנאמר** [2]**אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם ת"ר בעון נדרים בנים מתים דברי ר"א בר"ש ר' יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה בשלמא למאן דאמר בעון נדרים כדאמרן אלא למ"ד** [4]**בעון ביטול תורה מאי קראה דכתיב** [5]**לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו ר"ג בר יצחק אמר למ"ד בעון נדרים נמי מהכא לשוא הכיתי את בניכם על עסקי שוא מבדי** [6]**ר' יהודה הנשיא היינו רבי ורבי בעון נדרים קאמר בתר דשמעה מר"א בר' שמעון פליגי בה ר' חייא בר אבא** [7]**ור' יוסי חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ביטול תורה למ"ד בעון מזוזה מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו ולמ"ד בעון ביטול תורה** [8]**מקרא נדרש לפניו ולפני פניו: פליגי בה ר"מ ור' יהודה חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ציצית בשלמא למ"ד בעון מזוזה דכתיב** [9]**וכתבתם על מזוזות ביתך**

ומסורת לעמי הארץ. אלא מסרו לב"ד למנות שומרין לדבר והאמינה תורה את כל אדם עליהן והן הן גופי תורה שאכרים אוכלין פתן וסומכין שניטל ממנו חלה ותרומה ומעשרות והקדש נמי מסור לכל אדם להקדיש ואל הקדש ע"פ כל אדם והן גופי תורה שהיינו לריכים לאוש כמטלטלין שאמר הקדישו ואזוק בו ואע"ג דתקון רבנן דמאי מ"מ תורה האמינתו. ורבותי מפרשים הלכות הקדש כגון יין לנסכים כדמפרש במומר בקדש (חגיגה דף כד:) שעמי הארץ נאמנים עליו וקשיא לי לי מדרבנן קאמר דחשיב מאי דהימנוהו רבנן לא הוה ליה למיתני תרומות ומעשרות דרבנן לא הימנוהו: **אם אין לך לשלם.** עולות והקדשות שתלוי: **משכבך.** אשתך: **אל תתן את פיך** (ח). בגדר לחטיא את בשרך לחייב את בניך: **לפני המלאך.** גזבר של הקדש: **כי שגגה.** כשוגג קפצתי לגדול ולא אשלם: **על קולך.** כשביל קול נדריך: **לשוא הכיתי.** בתמיה וכי בחנם הכיתים איני אלא בשביל המוסר דהיינו תורה. לא לקחו לא למדו לשון לקח: **על עסקי שוא.** שעקרו בנדריהם דדמי לשבועה: **והא בעון נדרים אמר.** בברייתא קמייתא. ומשני ההיא קמייתא בתר הך איתמר דמעיקרא אמר בעון ביטול תורה ובתר דשמע מר' אלעזר דשמע מר' שמעון אבוה דהוה רגיל דרבי בעון נדרים אמר איהו נמי הכי: **מקרא נדרש.** למען ירבו ימיכם וימי בניכם נדרש לפניו קאי אקרא דלקמיה דמשתעי במזוזה ולא לפני פניו ולמדתם אותם את בניכם: **ולפני פניו.** ואף בעון בטול תורה קאמר: **גם בכנפיך.** בשביל כנפיך שבטלת מצותם נמצאו עליך מוכת דם נפשות אביונים נקיים בניס קטנים שלא חטאו: **כמחתרת.** שאין לה פלימין. הכי אמר קרא לא במחתרת [9]פתחיהן מצאתים שלמים במצותי כי על כל אלה הכיתיו) דהאי קרא בתר לשוא הכיתי את בניכם כתיב: **בכנף איש יהודי.** בשכר הכנף יחזיקו בכנף עשרה אנשים מכל לשון הרי שבע מאות לשבעים לשון ואדבע כנפות יש לו הרי אלפים ושמנה מאות: **שנאת חנם.** שלא רצה בו דבר עבירה שיהא מותר לשנאותו) ושונאו: **מריבה רבה.** מדה כנגד מדה: **ובניו קטנים מתים.** אהכתו ניטלת ממנו הייטו נמי במדה: **במכונס.** באוצרות יין ושמן ומתוך כך באה מארה בשערים שמוכרים ביוקר: **בחלה.** בעון חלה: **והפקדתי.** כמו לא נפקד ממנו איש (ומדבר לא). אמעט את מה שעליכם שבגמתם בכבר: **השמים נעצרים.** ומתוך שאין גשמים היוקר הוה: **ושכר אבד.** שכר ריוח: **ליה גם חום.** ליה כמו לוי. דברים שצויתי אתכם בשעת החום הייטו תרומות ומעשרות: **דאכלן**

1) [ב"מ לט:]. 2) [ב"מ לט:]. 3) [ב"מ לט:]. 4) [ב"מ לט:]. 5) [ב"מ לט:]. 6) [ב"מ לט:]. 7) [ב"מ לט:]. 8) [ב"מ לט:]. 9) [ב"מ לט:]. 10) [ב"מ לט:]. 11) [ב"מ לט:]. 12) [ב"מ לט:]. 13) [ב"מ לט:].